

خلاصه طرح «بررسی نهادگرایانه امکان اجرای پارلمان دانشجویی»

تدوینگر طرح: جناب آقای رضا سرحدی

تحولات سریع ساختارهای آموزشی و توسعه روزافزون داده‌ها و آموزه‌ها در بخش‌های مختلف دانشجویی، نارسایی ساختارهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری را نشان می‌دهد. به‌علاوه شور، احساس، انگیزه و آرمان‌های دانشجویی، عوامل بسیار مهمی هستند که باعث می‌شود تا دانشجویان همواره به‌حق نسبت به وضع موجود معترض باشند. مطالعات این پژوهش نشان داد که در طول تاریخ معاصر ایران، تشکلهای و انجمن‌های دانشجویی در جهت مطالبات به‌حق دانشجویان گسترش پیدا کرده‌اند و در آینده نیز گسترده‌تر خواهند شد. این تشکلهای سه‌مهمی در بسترسازی فعالیت دانشجویان در دانشگاه و انعکاس دیدگاه دانشجویان به مسئولین دانشگاه دارند و به نظر می‌رسد که به بخش مهمی از دانشگاه تبدیل شده‌اند. تشکلهای و انجمن‌های دانشجویی در سال‌های اخیر نسبت به گذشته جایگاه بهتری پیدا کرده‌اند و علائق فرهنگی، صنفی، علمی و حتی سیاسی دانشجویان را پوشش می‌دهند. با این حال اگر به تشکلهای دانشجویی از لنز نهادگرایی و مشارکت اجتماعی نگریسته شود، کاستی‌های اساسی در پذیرش تکثر و حضور سلیقه‌های مختلف، نظام بخشی به کنش‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مبتنی بر منطق و عقلانیت، دوری از هیجانات کاذب و اعتقاد و التزام به قانون مداری در مشارکت‌های دانشجویی به چشم می‌خورد. تاکنون راه برون‌رفت از چنین کاستی‌هایی ارائه نشده است. همان‌طور که این پژوهش رویکرد نهادگرایی را سنجه آسیب‌شناسی نوع مشارکت تشکلهای دانشجویی قرار داده است، از این رویکرد برای برون‌رفت از وضعیت فعلی نیز بهره برده است. با توجه به وجود جریان‌ها و عقاید و افکار متکثر در دانشگاه‌ها، وجود نهادی برای سازمان‌دهی فعالیت‌های مشارکتی دانشجویی/ تشکلی ضروری به نظر می‌رسد که همانا تأسیس پارلمان دانشجویی بر فراز تشکلهای و انجمن‌های دانشجویی در جهت مشارکت نهادمند آن‌ها و دانشجویان در محیط دانشگاه است.

در پارلمان دانشجویی، دانشجویان در یک محیط گسترده‌تر از تشکلهای فعلی متشکل از کمیسیون‌های تخصصی قرار می‌گیرند و درباره موضوعات مختلف علمی، اجتماعی، فرهنگی و صنفی به گفتگو می‌پردازند. با تأسیس پارلمان دانشجویی از طریق سازوکار نهادی و قانونی، بسیاری از مطالبات دانشجویی، کمبودها و نواقص احتمالی که به مشارکت در دانشگاه مربوط است نیز با اصلاح روش‌ها و فرایندهای مرتبط با مشارکت مرتفع می‌شود. هم‌افزایی با سایر تشکلهای و انجمن‌ها شکل گرفته و بر اساس رویه نهادی حاکم بر آن، ارتباط قانونی و حداکثری نمایندگان دانشجویان با بدنه اداری دانشگاه برقرار خواهد شد. پارلمان دانشجویی می‌تواند با توجه به مؤلفه‌های دموکراتیک، نماینده افکار عمومی دانشجویان و برآیند جمهور آن‌ها باشد. پارلمان دانشجویی تبادل افکار را در بین دانشجویان ارتقا می‌دهد و بسط دهنده مدنیت در راستای تأمین منافع دانشجویان نیز می‌شود.

دانشجویان در پیوند با منافع دانشجویی و ساختار دانشگاه مسائل مهم مربوط به یک موضوع مشخص را درک خواهند کرد و در مورد یک موضوع خاص بسیار آگاه می‌شوند. در پارلمان دانشجویی استدلال و مدنیت تعیین‌کننده است، استدلال و مدنیت است که پیشنهادهای و دفاع از آن‌ها در یک بحث پارلمانی شکل می‌گیرد بنابراین پارلمان دانشجویی می‌تواند مجموعه دانشجویی و نهادی قانونی باشد که نمایندگان آن به‌عنوان صدای دانشجویان فعالیت می‌کنند. پارلمان دانشجویی منافع دانشگاهی و میان‌رشته‌ای دانشجویان را بازنمایی می‌کند و از منافع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن‌ها حمایت می‌کند. پارلمان دانشجویی می‌تواند آگاهی و احساس مسئولیت اجتماعی و برابری را در بین دانشجویان ارتقا دهد و حامی جامعه دانشجویی باشد. از نظر عملی این بدان معناست که پارلمان دانشجویی می‌تواند درگیر سیاست‌های دانشگاه شود که با منافع دانشجویی ارتباط دارد. به‌طور کلی نمایندگان حاضر در پارلمان دانشجویی به‌عنوان نمایندگان منافع دانشجویان در نهادهای قانونی مانند اتحادیه دانشجویی شناخته می‌شوند که دارای اختیارات قانونی گسترده‌تری هستند.

پارلمان دانشجویی نهادی است که هدف آن اطمینان از تأمین نیازهای دانشجویان در دانشگاه است که مسئولیت‌پذیری و شفافیت در آن از اهمیت بالایی برخوردار است. این ویژگی‌ها با اطمینان یافتن از شکل‌گیری بستری که در آن دانشجویان بدون ترس و تعصب به فعالیت می‌پردازند، همراه می‌شود. پارلمان دانشجویی برای حمایت از ارزش‌های دموکراتیک و مشارکت مدنی شکل می‌گیرد که در آن دانشجویان امکان تعامل سازنده، بی‌طرفانه و عینی با ریاست و معاونت‌های دانشگاه را به دست می‌آورند. هدف مشخص پارلمان دانشجویی این است که دانشجویان را به شهروندانی با ذهن باز، بردبار، فعال و توانمند تبدیل سازد. پارلمان دانشجویی در ایران به‌عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه نیز می‌تواند به‌عنوان نهادی مدنی در راستای تقویت جامعه مدنی و نهادینه کردن دموکراسی در فضای دانشگاه نقش‌آفرینی کند. تمامی فصول این پژوهش در راستای دست‌یابی به یک هدف پی‌ریزی شد و آن «آیین‌نامه پارلمان دانشجویی» است که در قسمت ضمیمه و پیوست ها خواهد آمد.